

Διακήρυξη

Σεπτέμβρης 2018

Κατά τη διάρκεια της 1ης Συνάντησης για τα Ευρωπαϊκά Ποτάμια στο Σαράγεβο (27-29/10/2018) εμείς – οι συμμετέχοντες στη συνάντηση – συμφωνήσαμε στην παρακάτω λίστα αιτημάτων για την **προστασία** των τελευταίων ποταμών ελεύθερης ροής στην Ευρώπη και για την **αποκατάσταση** ποταμών και τμημάτων ποταμών μεγάλης οικολογικής σπουδαιότητας.

Τα ποτάμια οικοσυστήματα αποτελούν περιοχές βιοποικιλότητας παγκόσμιας σπουδαιότητας. Συγχρόνως, περιλαμβάνονται στους πλέον απειλούμενους οικοτόπους σε όλο τον κόσμο. Τα ποτάμια της Ευρώπης δεν εξαιρούνται: σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, σχεδόν τα δύο τρίτα των ευρωπαϊκών ποταμών είναι σε κακή οικολογική κατάσταση. Μία από τις κύριες απειλές που αντιμετωπίζουν τα ποτάμια είναι η υδροηλεκτρική ενέργεια. Επιπλέον εξάπλωση και υπερεκμετάλλευση αυτής της παρωχημένης, οικολογικά καταστρεπτικής πηγής ενέργειας θέτει σε κίνδυνο τα τελευταία ποτάμια ελεύθερης ροής και ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο.

Τα ακόλουθα αιτήματα εξασφαλίζουν την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Ύδατα στην Ε.Ε.

Ζητούμε

➤Από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή Ενέργειας, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB) και τους Αρχηγούς Κράτους όλων των ευρωπαϊκών χωρών:

- Να σταματήσουν να προωθούν και να χρηματοδοτούν την υδροηλεκτρική ως ανανεώσιμη πηγή ενέργειας.
- Να ενθαρρύνουν την ενεργειακή μετάβαση προς μια ανάπτυξη χαμηλών ενεργειακών απαιτήσεων σε όλα τα κοινωνικά επίπεδα.

➤Από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

- Να απαγορέψουν κάθε επιδότηση προς τα υδροηλεκτρικά έργα μέχρι τον επαναπροσδιορισμό των Κατευθυντήριων Γραμμών για τις Κρατικές Ενισχύσεις στην Ενέργεια και το Περιβάλλον.
- Να σταματήσουν να προωθούν τα μικρά υδροηλεκτρικά έργα και να αυστηροποιήσουν τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις, πχ. μέσω της υποχρέωσης στη σύνταξη Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για έργα χαμηλής παραγωγικής

ικανότητας και να λαμβάνουν υπόψη τις σωρευτικές επιπτώσεις όπως προβλέπεται από τον νόμο. Συμβουλεύουμε τα κράτη-μέλη αλλά και τις υποψήφιες χώρες της Ε.Ε. να αξιοποιήσουν τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών ως διαγνωστικά εργαλεία για την αποτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων σε επίπεδο λεκάνης απορροής.

- Να υποστηρίξουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην ενίσχυση της νομοθεσίας σχετικά με τις Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και τις Στρατηγικές Περιβαλλοντικές Εκτιμήσεις ενισχύοντας τους μηχανισμούς επίλυσης διαφορών.

- Να εκπαιδεύσουν δικαστές και το αρμόδιο προσωπικό (εισαγγελείς, δικηγόρους κ.α.) σε περιβαλλοντικά και ενεργειακά ζητήματα και νομοθεσίες.

- Να ενισχύσουν τον αγώνα ενάντια στη διαφθορά ορίζοντας τις προϋποθέσεις για τη χρηματοπιστωτική στήριξη σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ε.Ε. και το Κράτος Δικαίου.

- Να επανεξετάσουν τη μεθοδολογία για την κατάρτιση του ενδεικτικού καταλόγου με τα σχεδιαζόμενα υδροηλεκτρικά έργα στις Έξι Χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και να μην συμπεριληφθεί κανένα νέο έργο στον κατάλογο.

- Να υποστηρίξουν την απαίτηση για την μη υποβάθμιση και τον εκ του νόμου στόχο να επανέλθουν τα ευρωπαϊκά ύδατα σε καλή οικολογική κατάσταση, μέχρι το 2027, όπως προβλέπεται στην οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα.

- Να συντάξουν και να δημοσιοποιήσουν ένα πανευρωπαϊκό κατάλογο των μεγάλης οικολογικής σπουδαιότητας ποταμών ελεύθερης ροής.

- Να θεσμοθετήσουν έναν πανευρωπαϊκό μηχανισμό για την προστασία των ιδιαίτερως σημαντικών ποταμών ελεύθερης ροής, στα πρότυπα του “Wild & Scenic Rivers Act” των Η.Π.Α.

- Να διασφαλίσουν ότι τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. και οι υποψήφιες χώρες θα καταφέρουν να αναλάβουν πλήρως το κόστος για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων από υδροηλεκτρικά έργα και να συμπεριλάβουν αυτό το κόστος στα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών. Αυτό θα συνεισφέρει στο να επιτευχθούν οι περιβαλλοντικοί στόχοι της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα, και βρίσκεται σε συμφωνία με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

- Να δημιουργηθεί ένα ταμείο με χρηματοδότηση τουλάχιστον 1 δις ευρώ το χρόνο για την προστασία, την αποκατάσταση, τη διαχείριση και τη συντήρηση των προστατευόμενων ποταμών. Αυτό το ταμείο, μεταξύ άλλων, θα χρηματοδοτεί την κατεδάφιση των φραγμάτων και άλλων εμποδίων, ειδικά αυτών που η σύμβαση παραχώρησης έχει λήξη και όσων είναι εξαιρετικά βλαπτικά για το περιβάλλον.

➤Από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (EIB):

- Να καθιερώσουν απαγορευμένες για υδροηλεκτρικά έργα ζώνες σε οικολογικά ευαίσθητες και προστατευόμενες περιοχές, σε συνεννόηση με τις τοπικές

κοινωνίες και να επικυρώσουν το Οικολογικό Διαχειριστικό Σχέδιο για τα Ποτάμια των Βαλκανίων [Eco-Masterplan for Balkan Rivers]

- Να γνωστοποιήσουν εγκαίρως κάθε σχεδιαζόμενο υδροηλεκτρικό έργο που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί από εμπορικές τράπεζες και να απαιτήσουν ανεξάρτητες μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων, εξασφαλίζοντας την ουσιαστική συμμετοχή των τοπικών φορέων για όλα τα σχεδιαζόμενα έργα.

- Να υποστηρίξουν τις εναλλακτικές, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

➤**Από την Ενεργειακή Κοινότητα:**

- Να διασφαλίσει ότι οι βασικές αρχές και υποχρεώσεις των Ευρωπαϊκών Οδηγιών για την Προστασία της Φύσης και της ευρωπαϊκής οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα θα συμπεριληφθούν στη Συνθήκη για την Ενεργειακή Κοινότητα.

- Να συνεχίσει και να εντείνει την ενσωμάτωση των Οδηγιών ΕΠΕ και ΑΠΕ για τα υδροηλεκτρικά έργα στο εσωτερικό δίκαιο των συμβαλλομένων μερών.

- Να αποθαρρύνει τα συμβαλλόμενα μέρη να συμπεριλάβουν επιδοτήσεις στο νέο σύστημα επιδότησης και να τα συνδράμει στην αποτελεσματική προώθηση της ηλιακής ενέργειας και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

➤**Από τους Αρχηγούς Κρατών:**

- Να διακόψουν κάθε επιχορήγηση προς τα έργα υδροηλεκτρικής ενέργεια.

- Να επιταχύνουν την ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή της ευρωπαϊκής οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα και όλων των περιβαλλοντικών οδηγιών.

- Να διασφαλίσουν την ενεργή συμμετοχή των τοπικών φορέων και των πολιτών στα αρχικά στάδια του σχεδιασμού και της διαχείρισης των λεκανών απορροής των ποταμών, σύμφωνα με τους όρους της ευρωπαϊκής οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα.

- Να διασφαλίζουν την πλήρη διαφάνεια στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα, να προσφέρουν ευρεία και προσβάσιμη πληροφόρηση και εκπαίδευση των πολιτών, να αξιοποιήσουν τη συμμετοχή των πολιτών στο επιστημονικό έργο και στα διαχειριστικά ζητήματα και στοιχεία των λεκανών απορροής.

- Να απαιτήσουν επαρκής μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των τοπικών φορέων όπως προβλέπεται στις βασικές οδηγίες (ΕΠΕ, ΑΠΕ και της οδηγίας περί Οικοτόπων) για όλα τα υδροηλεκτρικά έργα ανεξαρτήτως μεγέθους.

- Να θεσμοθετήσουν εθνικά, οικολογικά διαχειριστικά σχέδια ορίζοντας σε κάθε χώρα απαγορευμένες περιοχές για τα υδροηλεκτρικά και τα καταστροφικά για τα ποτάμια έργα, κατόπιν διαβούλευσης με τις τοπικές κοινωνίες.

Σαράγεβο, 30 Σεπτέμβρη 2018

